

Undersøkelse om obligatorisk kurs
i vitenskapsteori VITHF900 ved
Det humanistiske fakultet, Universitetet i Bergen



November 2014

Ph.D.-kandidatutvalget ved Det humanistiske fakultet, UiB (STIP-HF)

Om undersøkelsen

På møte i Stip-HF 16. juni 2014¹ kom det frem en viss usikkerhet om hva stipendiatene ved HF synes om det obligatoriske kurset i vitenskapsteori, VITHF900. Flere av medlemmene i Stip-HF hadde inntrykk av at det var en viss misnøye med kurset, men det var vanskelig å gjøre noe konkret med det uten mer konkret informasjon. Det ble dermed vedtatt å gjennomføre en enkel spørreundersøkelse blant ph.d.-kandidatene om kurset. Vi sendte ut undersøkelsen på e-post flere ganger i løpet av sommeren 2014, både på engelsk og norsk, og i slutten av august hadde vi mottatt 41 svar. Vi fikk 32 svar på den norske undersøkelsen og ni på den engelske. Med tanke på at det per 25. november 2014 er 190 ph.d.-kandidater ved HF, er det naturligvis begrenset hvor mye informasjon som kan hentes ut av 41 svar. Vi har likevel valgt å presentere funnene våre siden de gir et inntrykk av hvordan i alle fall en stor andel av ph.d.-kandidatene opplever kurset i vitenskapsteori. Det tas imidlertid forbehold om at tallene ikke kan sies å være statistisk representative for hele Ph.D.-populasjonen på HF.

Vi delte spørsmålene i undersøkelsen inn i to kategorier: én om kursdelen og en om skrivedelen av VITHF900. Dette var basert på et inntrykk vi hadde fra samtaler med andre stipendiater om kurset, der det kunne virke som om flere var fornøyd med skrivedelen enn med kursdelen. Undersøkelsen vår bekreftet dette inntrykket. Vi inkluderte også en frisvarsdel i undersøkelsen. Også her skilte vi mellom kursdelen og skrivedelen, da vi ba ph.d.-kandidatene svare på hva de synes kunne vært bedre med kursdelen og skrivedelen.

Spørreskjemaet følger som vedlegg til slutt i rapporten.

¹ Se referat fra møtet på <http://stiphf.b.uib.no/2014/06/16/referat-fra-motet-i-stip-hf-16-6-2014/>

Hvem svarte på undersøkelsen?

Vi ba respondentene oppgi hvilket år de gjennomførte kurset i vitenskapsteori. Dette har relativt stor betydning, siden kurset ble lagt om og blant annet redusert fra femten til ti studiepoeng i 2012.

<i>Antall respondenter fordelt på emneår</i>	Antall respondenter	Prosent <i>N = 41</i>
2014	18	43.9 %
2013	11	26.8 %
2012	4	9.8 %
2011	5	12.2 %
2010 eller tidligere	3	7.3 %

Som tabellen viser tok de aller fleste respondentene kurset i 2014 eller 2013. Dessverre var det veldig få som tok kurset før dette som svarte, noe som naturligvis begrenser mulighetene for å sammenligne tilbakemeldinger over tid. Det kan imidlertid virke som om svarprosenten for kullene fra 2013 og 2014 er ganske høy.

Hvor fornøyd var respondentene med kursdelen av VITHF900?

Respondentene var ganske jevnt fordelt mellom å være fornøyd og ikke fornøyd med kursdelen av VITHF900.

<i>«Hvor fornøyd var du med kursdelen av VITHF900?»</i>	<i>Antall respondenter</i>	<i>Prosent</i>
Misfornøyd	9	22 %
Ganske misfornøyd	3	7 %
Hverken fornøyd eller misfornøyd	9	22 %
Ganske fornøyd	16	39 %
Svært fornøyd	4	9.8 %
Total	41	100 %

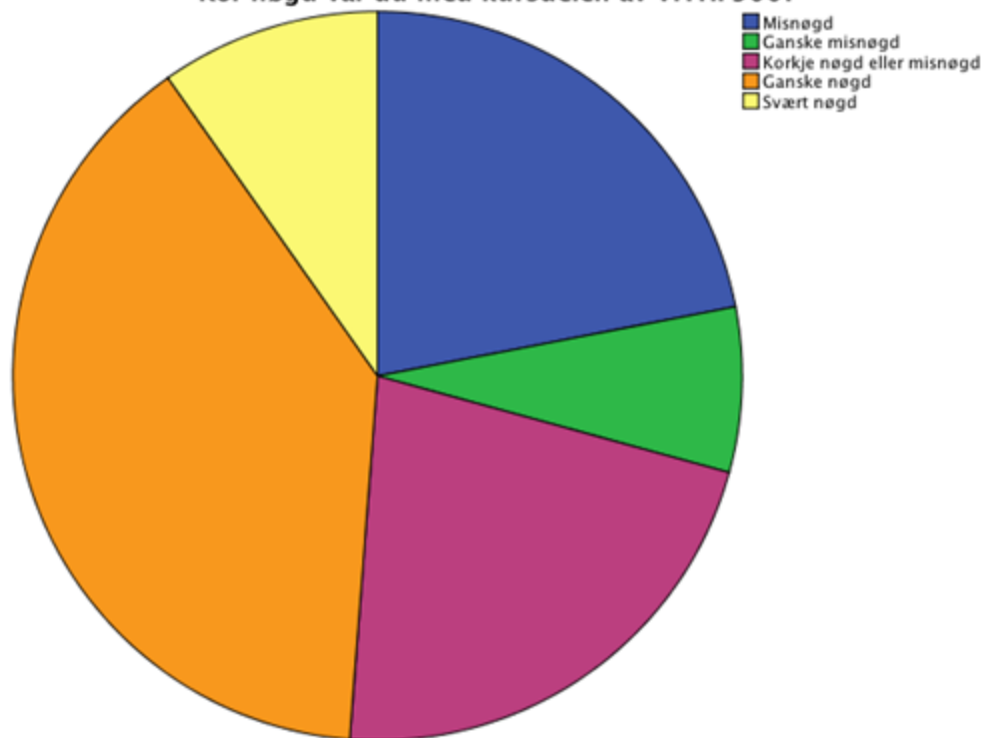
Omtrent halvparten var fornøyd med kursdelen, mens i underkant av en tredjedel var misfornøyd og en femtedel hverken fornøyd eller misfornøyd. Her kan det kanskje anes et visst

forbedringspotensiale. Men hva hvis vi deler svarene etter hvilket år respondentene tok kurset? Vil omleggingen i 2012 ha noen betydning?

«Hvor fornøyd var du med kursdelen av VITHF900?»						
<i>Antall respondenter</i>	2014	2013	2012	2011	2010 eller tidligere	Sum
Misfornøyd	4	1	2	2	0	9
Ganske misfornøyd	1	1	0	1	0	3
Hverken fornøyd eller misfornøyd	3	5	0	0	1	9
Ganske fornøyd	7	3	2	2	2	16
Svært fornøyd	3	1	0	0	0	4
Kan ikke svare	0	0	0	0	0	0
Sum	18	11	4	5	3	

Det tydeligste vi kan lese ut av denne tabellen er kanskje problemet med undersøkelsens datagrunnlag. Det er bare tre som har svart av kull fra 2010 eller tidligere, fem har svart fra 2011-kullet og fire fra 2012-kullet. Av disse tolv respondentene sier seks at de var fornøyde, fem var misfornøyde og én hverken fornøyd eller misfornøyd. Av de 29 respondentene som tok kurset i 2013 eller 2014, er nesten halvparten - fjorten respondenter - fornøyde, sju er misfornøyde og åtte hverken fornøyd eller misfornøyd. Igjen, siden bare tolv av kanskje 60 deltakere på kurset mellom 2010 og 2012 har svart på undersøkelsen, er det veldig vanskelig å si noe generelt på bakgrunn av disse tallene. De kan synes å antyde en forbedring etter 2012, men det er umulig å trekke noen konklusjoner med bakgrunn i det svært mangelfulle datamaterialet.

Kor nøgd var du med kursdelen av VITHF900?



Hvor fornøyd var respondentene med skrivdelen av VITHF900?

Vi spurte videre hvor fornøyd respondentene er med skrivdelen av VITHF900. Svarene herfra antyder at deltakerne på kurset er betydelig mer fornøyd med skrivdelen enn med kursdelen.

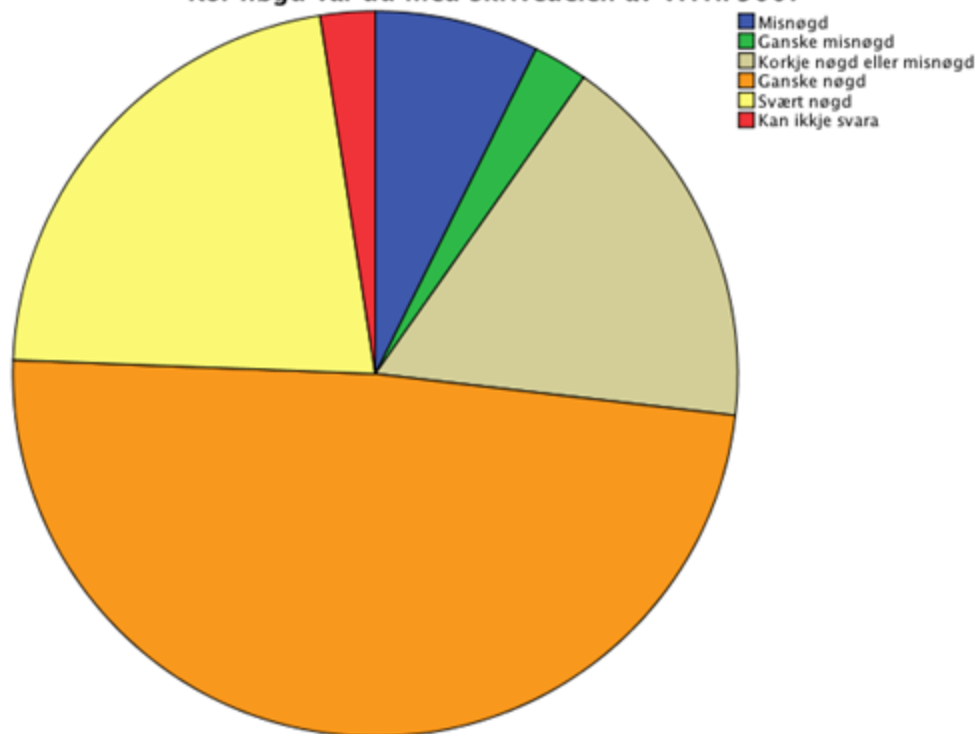
«Hvor fornøyd var du med skrivdelen av VITHF900?»	Antall respondenter	Prosent
Misfornøyd	3	7.3 %
Ganske misfornøyd	1	2.4 %
Hverken fornøyd eller misfornøyd	7	17.1 %
Ganske fornøyd	20	48.8 %
Svært fornøyd	9	22.0 %
Kan ikke svare	1	2.4 %
Total	41	100 %

70,8 prosent av respondentene oppga at de var fornøyde med skrive delen, sammenlignet med 48,8 prosent for kursdelen. Samtidig er under 10 prosent av respondentene misfornøyde. Dette er så klart en betydelig prosentandel, men det utgjør neppe mer enn 2–3 personer per år, dersom vi skal våge oss til å generalisere til populasjonsnivå. Det kan likevel være deler av den kvalitative tilbakemeldingen om skrive delen som kan være til nytte her. I tillegg kommer en ganske stor andel på drøyt 17 prosent som hverken var fornøyd eller misfornøyd med skrive delen. Hva skjer så med disse tallene dersom vi bryter dem ned etter år?

Hvor fornøyd var du med skrive delen av VITHE900?						2010 eller tidligere	Sum
<i>Antall respondenter</i>	2014	2013	2012	2011			
Misfornøyd	1	1	0	1	0	3	
Ganske misfornøyd	1	0	0	0	0	1	
Hverken fornøyd eller misfornøyd	3	3	0	1	0	7	
Ganske fornøyd	7	6	3	3	1	21	
Svært fornøyd	6	1	1	0	1	9	
Kan ikke svare	0	0	0	0	1	1	
Sum	18	11	4	5	3		

Igjen åpenbarer det store problemet med datamaterialet seg, men vi kan igjen forsøke å slå sammen 2012 med de tidligere årene, samt 2013 og 2014. I bolken 2012 og tidligere er det som før tolv respondenter. Av disse oppgir hele ni at de var fornøyde med skrive delen, mens én er misfornøyd, én er hverken-eller og én kan ikke svare. Av de tjue ni respondentene fra 2013 og 2014, har tjue oppgitt at de er fornøyde med skrive delen, tre er misfornøyde og seks hverken fornøyd eller misfornøyde. Vi må igjen gjenta at datamaterialet ikke gir grunnlag for generaliseringer, men undersøkelsen gir et visst inntrykk av at det også før omleggingen av kurset i 2012 var større misnøye med kursdelen enn med skrive delen.

Kor nøgd var du med skrive delen av VITHF900?



Hva kunne vært bedre med kursdelen?

Den vanligste kommentaren til kursdelen er at pensum kunne vært mer relevant for humaniora. De tidligere deltakerne synes pensum var for preget av naturvitenskapelig og til dels samfunnsvitenskapelig teori, i tillegg til at den mer relevante vitenskapsteorien som var representert i pensum gjerne var utdatert. Som én respondent som tok kurset i 2014, kommenterte:

Et annet problem er teksten til Popper som står helt for seg selv som en slags autoritativ tekst som argumenterer for at bare naturvitenskap er vitenskap, uten at leseren av dette pensumet får med seg at Poppers påstand har blitt tilbakevist tusenvis av ganger siden den ble skrevet. Kuhn, Scott og Foucault (og Popper, hvis han suppleres med noe som har kommet etter som argumenterer mot ham) burde beholdes, mens resten av pensum burde byttes ut. Noen forslag til hva som burde inn: Positivismekritikk fra f. eks Skjervheim eller Habermas. Skinner - Meaning and Understanding. Noe om Sokal-affæren. Utdrag fra Thompson - Poverty of Theory. Ricoeur - What is a text? Utdrag fra White - Metahistory

Om ikke pensum revideres, er det tegn som tyder på at det bør gjøres tydeligere i seminarene hvorfor akkurat denne litteraturen er valgt.

Det var også flere som etterspurte tydeligere relevans for avhandlingsarbeidet. Respondentene var generelt ikke fornøyd med kursets fokus. Det var imidlertid også én respondent som selv var fornøyd, men som kommenterte meddeltakernes misnøye:

Jeg var stort sett fornøyd med kursdelen, men registrerte at mange av mine meddeltakere var misfornøyd. Jeg tror det kan være en fordel om kurslederne så tidlig som mulig ansvarliggjør kursdeltakerne og utfordrer dem på å selv finne ut av hvordan kurset er nyttig for deres arbeid med avhandlingen.

Her kan det se ut som om det er uklart for ph.d.-kandidatene hva hensikten med kurset er, utover at det er obligatorisk. Man kan så klart argumentere for at individer som gjennomgår en forskerutdanning på egenhånd bør være i stand til å sette seg inn i hva som er formålet med et kurs. All den tid dette ikke ser ut til å være tilfelle, kan det være lurt om ansvarlig for kurset og seminarleder forsøker å lede kursdeltakerne mot mer realistiske forventninger til hva kurset faktisk går ut på.

Videre etterspurte enkelte forskjellige omstruktureringer av samlingene. Flere ville gjerne ha flere, kortere samlinger i stedet for få, lange samlinger. Noen begrunnet dette med at det ble monotont og vanskelig å henge med på en hel dag med kursopplegg. Andre mente at et mer spredt opplegg i større grad ville legge til rette for refleksjon rundt vitenskapsteorien. I tillegg kommenterte noen respondenter at det ikke var gunstig å bruke samlingene på å gå gjennom pensum, men at seminarleder burde lede seminarerne som om alle deltakerne hadde lest alt de skulle.

Ett område der det var tydelig uenighet blant respondentene, var i synet på kursets fokus. Noen ville ha mer spesifikt pensum og forelesninger, mens andre ville at kurset kanskje til og med burde være mer generelt enn det allerede er. Et av argumentene som gis for det første er at opplæringen ble for generell og til dels overfladisk. Andre mente at pensum og forelesninger som tok for seg mer grunnleggende aspekter ved vitenskapsteorien ville hjulpet de mindre teoretisk skolerte deltakerne og bidratt til å bringe dem opp på nivå med de fra mer teoritunge disipliner. Dette siste synet ble uttrykt både fra respondenter som ga inntrykk av at de var godt teoretisk skolerte og fra respondenter som eksplisitt sa at de ikke anså faget sitt for å være teoretisk anlagt. Det er vanskelig å gi noen generelle anbefalinger på bakgrunn av dette siste punktet, men det er likevel viktig å nevne. Én tendens det likevel er mulig å antyde, er at respondentene gjennomgående vil ha et mer spesialisert eller et mer generelt kurs. Én respondent som tok kurset i 2011 oppsummerer:

Those who are more inclined to theory will waste their time, whereas those who have little to do with that abstract way of thinking will find the seminar (as it is) irrelevant for what they do.

Avsluttende kommentarer: Hva kunne vært bedre med skrivdelen?

De aller fleste av respondentene ga uttrykk for å være veldig fornøyde med skrivdelen. Det er likevel noen forslag til forbedringer.

Det vanligste forslaget var at kravene til det vitenskapsteoretiske innlegget må bli tydeligere. Her var det forskjellige aspekter som ble vektlagt. Mange etterlyste tydeligere krav til innholdet i innlegget. Mange ba også om en klargjøring av i hvor stor grad tema for innlegget skal og kan være knyttet til avhandlingstema, og noen stilte også spørsmål om det ville være bedre med mer eller mindre relevans her. Et tydeligere skille mellom fagspesifikk og mer generell vitenskapsteori ble også etterspurt – både i seminarene og i kravene til det vitenskapsteoretiske innlegget. I tillegg ville flere at kriteriene for vurdering måtte forklares bedre til både deltakere og komitémedlemmer, siden enkelte har opplevd at innleggene deres ble vurdert etter kravene til den gamle modellen med 15 studiepoeng.

Utover dette kommenterte noen kravene til lengde på innlegget. Noen var fornøyde, men flere ville gjerne skrevet lengre. I tillegg stilte noen spørsmål om hvorvidt gruppevurdering er relevant på et i teorien så spesialisert nivå.

Vedlegg

Spørreskjema (norsk versjon).

Tilbakemeldingar på kurset VITHF900

For å kunna vera med på å forma korleis opplæringa av doktorgradsstudentar ved HF skal vera vil STIP-HF gjerne vita meir om korleis stipendiatane sjølve vurderer opplæringsdelen. Me vil gjerne at du bruker nokre få minutt på å svara på dette korte skjemaet, som tek føre seg det obligatoriske kurset VITHF900. Undersøkinga er anonym.

Kva år starta du på VITHF900 eller tilsvarande emne i vitskapsteori og etikk?

- 2014
- 2013
- 2012
- 2011
- 2010 eller tidlegare

Kor nøgd var du med kursdelen?

- Svært nøgd
- Ganske nøgd
- Korkje nøgd eller misnøgd
- Ganske misnøgd
- Misnøgd
- Kan ikkje svara

Kor nøgd var du med den delen av kurset der du skulle skriva det vitskapsteoretiske innlegget?

- Svært nøgd
- Ganske nøgd
- Korkje nøgd eller misnøgd
- Ganske misnøgd
- Misnøgd
- Kan ikkje svara

Kva kunne vore betre med kursdelen?

Kva kunne vore betre med skrive delen?

Submit